

УДК 159.91: 796.093: 796.7

ВПЛИВ РІВНЯ РОЗВИТКУ ПСИХОФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В АВТОСПОРТІ НА РЕЗУЛЬТАТИ ЇХНЬОЇ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Володимир ГРАДУСОВ¹, Олег МАРИНИЧ¹, Олег РИБАК²

¹ Харківська державна академія фізичної
культури, м. Харків, Україна;

² Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, м. Львів, Україна

Рівень розвитку психофізичних якостей спортсменів в автомобільно-му спорті істотно впливає на успішність їхньої змагальної діяльності [1, 2]. Автори [3, 4, 5] досліджували психофізіологічні можливості спортсменів різної кваліфікації – представників ралі, кільцевих перегонів, кросу і картингу. Однак, у зв'язку з участю збірної команди України у започаткованих із минулого року Міжнародною автомобільною федерацією (FIA) Всесвітніх автоспортивних іграх, куди входять нові автомобільні дисципліни, зорема цифрові кільцеві, автослалом, картинг-слалом, дрифтинг, ралі на історичних автомобілях тощо,

доцільно вивчити вплив рівня психофізичних якостей спортсменів на їхні результати в зазначених видах автомобільного спорту.

Для реєстрації обраних психофізичних можливостей залучених до експерименту провідних пілотів України, які спеціалізуються в автослаломі (4), у шрифті (3) й у ралі на історичних автомобілях (4), використано спеціально розроблений у ХДАФК переносний вимірювальний комплекс. На початку підготовчого періоду, а також у передзмагальному мікроциклі досліджено часи їхньої простої зорової і слухової реакції, складного руху правої і лівої рук, а також поодинокого руху правих і лівих рук і ніг. Результати порівняння зареєстрованих у вказані терміни психофізичних показників спортсменів, подані в табл. 1, дають змогу стверджувати, що в процесі підготовки у більшій частині обстежених спортсменів (по двоє представників кожної дисципліни) сумарний рівень їхнього психофізіологічного стану поліпшився, для трьох залишився на попередньому рівні і тільки у двох представників автослалому знизився.

Таблиця 1

Рейтинг спортсменів за їхніми психофізичними показниками на початку підготовчого періоду і в передзмагальному мікроциклі

№ з/п	Рейтингові місця за певними показниками					К-сть місць	Заг. місце
	Проста зор. реакція	Проста слух. реакція	Складний рух руки	Поодинокий рух руки	Поодинокий рух ноги		
1 ДР	7/5	11/11	2/3	3/4	6/6	29/29	6/6
2 РСА	4/4	10/10	9/9	11/11	9/9	43/43	10/10
3 РСА	8/8	4/4	11/11	10/10	10/10	43/43	11/11
4 РСА	5/6	5/6	6/7	9/9	11/11	36/39	8/8
5 РСА	6/7	9/9	5/10	8/8	8/8	36/42	9/9
6 ДР	9/10	6/5	7/8	6/7	7/7	35/37	7/7
7 СЛ	1/1	8/8	4/5	7/5	5/2	25/21	3/4
8 СЛ	11/11	1/1	3/4	1/1	1/1	17/18	2/3
9 СЛ	2/2	7/7	10/2	4/3	3/3	26/17	4/2
10 СЛ	3/3	3/3	1/1	2/2	2/4	11/13	1/1
11 ДР	10/9	2/2	5/6	5/6	4/5	26/28	5/5

* Примітки: ДР – дрифт, СЛ – автослалом, РСА – ралі на серійних автомобілях;

№ з/п – порядковий номер пілота; число перед «/» – рейтингове місце на початку підготовчого періоду; число після «/» – рейтингове місце пілота в передзмагальному мікроциклі.

Це можна пояснити так, що психофізичний стан спортсмена залежить не тільки від особливостей його функціонального стану, психологічної стійкості й цільових настанов на змагання, а й від характеристики стресів; початок підготовчого періоду не відображає екстремальної ситуації, оскільки на цей період не планують спеціальної і змагальної підготовки.

Відповідно до гіпотези, що поліпшення психофізичних можливостей сприяє підвищенню ступеня готовності спортсмена до змагальної діяльності, рейтингові показники психофізичних можливостей обстежених пілотів порівняно з їхніми змагальними результатами (табл. 2). Виявилось, що спортсмени з вищим рівнем психофізичних якостей посіли у відповідних змаганнях ліпші місця (причому найвищий рівень розвитку психофізичних якостей притаманний представникам автослалому, а найнижчий – ралістам).

Отримані результати дають змогу рекомендувати застосування показників психофізичних можливостей спортсменів для добору в автоспортивні команди і прогнозування змагальних результатів.

Таблиця 2

Порівняльна таблиця результатів змагань і рейтингу спортсменів за показниками психофізичних тестувань

Місце згідно з ранжируванням	Порядковий номер пілота (підгот. період)	Порядковий номер пілота (передзмаг. мікроцикл)	Результат змагань (місце/дисципліна)
1	10	10	1 / автослалом
2	8	9	4 / автослалом
3	7	8	7 / автослалом
4	9	7	5 / автослалом
5	11	11	3 / дрифт
6	1	1	7 / дрифт
7	6	6	11 / дрифт
8	4	4	5 / ралі на с/а
9	5	5	10 / ралі на с/а
10	2	2	15 / ралі на с/а
11	3	3	12 / ралі на с/а

Ключові слова: автоспорт, психофізичні можливості, спортивний результат.

Список використаних джерел

1. Рибак О. Ю. Безпека змагальної діяльності в автомобільному спорті : монографія. / О. Ю. Рибак. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 420 с.
2. Кувалдіна О. В. Підготовка ралійних екіпажів до багатетапних змагань : навч.-метод. посіб. для тренерів, спортсменів і фахівців з автомобільного спорту / Кувалдіна О. В. Лесько О. М., Рибак О. Ю. – Львів : СПОЛОМ, 2015. – 79 с.
3. Сингуринди Э. Г. Автомобильный спорт / Э. Г. Сингуринди. – Москва : ДОСААФ, 1982. – Ч. 2. – 384 с.
4. Басенко О. В. Креативність особистості в автоспорті / Басенко О. В. // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Львів, 2003. – Вип. 7, т. 3. – С. 28–31.
5. Рибак О. Модельні психо-фізіологічні характеристики автогонщиків. / Рибак О. // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2008. Вип. 12, т. 1. – С. 285–290.